

Tableaus van Faience en Tegelfabriek Holland-Utrecht, 1896-1913

De Faience- en Tegelfabriek Holland-Utrecht werd in 1895 gesticht net onder de zuidelijke stadsgrens van Utrecht aan de Vaartse Rijn door Jan Willem Mijnlief (1862-1937). Op deze locatie bevond zich eerder de tegelfabriek Schillemans. Die fabriek kon de gewenste modernisering naar de in het begin van de jaren 90 al populaire Frans-Belgische Art Nouveau niet doorvoeren. Mijnlief zette wel met aanvankelijk succes een faience programma voor sieraardewerk op. Het zou qua vormgeving en decoratie het meest exuberante worden dat Nederland ooit kende. Mijnlief werd ongetwijfeld geïnspireerd door het succes van de Haagse Plateelfabriek Rozenburg. Dat hij voor zijn faience een technisch kwalitatief hoog niveau haalde, is toe te schrijven aan zijn personeelsbeleid. Uit binnen- en buitenland haalde hij vakmensen naar Utrecht, waarbij wel aantekend moet worden dat een aantal van hen eind 1897 al weer de overstap maakte naar Gouda waar de Plateelbakkerij Zuid-Holland werd gesticht.

Voor het schilderswerk wist Mijnlief in 1896 twee toppers bij Rozenburg los te weken. Dat waren Johannes Karel Leurs (1865-1936) en Jan Carel Heytze (1873-1943). Leurs was aan de Haagse Academie van Beeldende Kunsten opgeleid tot vrij scheppend kunstschilder om in 1891 als volleerd schilder in dienst van Rozenburg te treden. Heytze werd in 1889 als 15-jarige leerjongen bij Rozenburg aangenomen. Binnen 5 jaar bereikte hij de status van meesterschilder. Voor Mijnlief zetten beide een nadrukkelijk stempel op de faienceproductie van Holland en daarmee ook van de tegeltaleaus die de fabriek voor binnen en buiten uitbracht. De Holland-schilders signeerden maar incidenteel hun werk. Een uitzondering is het in sepia door Heytze geschilderde tableau van Den Haags Grote Kerk naar voorbeeld van Bosboom.

Voor de monografie 'De Collectie Holland' die Het Prinsessehof in 2006 uitbracht, beschreef tegelspecialist Henk Nijenhuis de veelzijdige tegel- en tableauproductie van de Holland.

Links: tableau Nieuwmarkt, Amsterdam, voor 1906, coll. Meentwijk met de ansichtkaart die het voorbeeld was. Tableau Grote of Jacobskerk, naar Bosboom, sig. J.C. Heytze, voor 1900; coll. Bert-Jan Baas.